

Archivar, Zeitschrift für Archivwesen, 67, 1-4(2014)

Prvi je broj časopisa u 2014. posvećen u pravilu zategnutom odnosu između veličine pojedine arhivske ustanove s obzirom na broj njezinih djelatnika i iznos „ograničenog“ (javnog) proračuna kojim raspolaže te količine arhivskog gradiva za koju bi intelektualno i fizički trebala skrbiti. S obzirom na nerazmjer tog odnosa kojeg su u pravilu svjesne sve arhivske ustanove, danas se u arhivskoj struci sve više govori o „arhivskim projektima“ koji bi u okviru pojedinog arhiva trebali biti planirani za jedno duže vremensko razdoblje (nekoliko godina) kako bi se s manjim brojem djelatnika uspijevale srediti „veće“ količine gradiva. Ali, navedeno bi na prihvatljiv (diplomatski?) način trebalo predstaviti i korisnicima arhivskog gradiva i istovremeno biti spreman na ne preveliko razumijevanje s njihove strane, iako su osobito javne arhivske ustanove zbog sve manjeg broja djelatnika i sve manjih proračuna dovedene u takav položaj da im se spomenuti dugogodišnji (usporeniji?) rad na sređivanju i obradi arhivskog gradiva čini kao jedini mogući izlaz u rješavanju postojećih i budućih zaostataka uz obvezno prilagođavanje planova i programa novim uvjetima rada tj. potrebi svladavanja velikih količina arhivskog gradiva s ograničenim mogućnostima. Kao moguće rješenje predlaže se i opsežnija suradnja na „zajedničkim projektima“ s drugim arhivima, ali i ostalim kulturnim ustanovama, koja bi temeljem „zajedničkih“ interesa možda okupila veći broj djelatnika i omogućila veću raspoloživost financijskih sredstava. Kao primjeri navedenih projekata predstavljena su iskustva djelatnika Središnjeg arhiva matičnih knjiga Baden-Württemberga (*Baden-Württembergisches Grundbuch-Zentralarchiv*) i Arhivskog centra Hubertusburg (*Archiv-Zentrum Hubertusburg*), pri čemu se ističe da uspjeh ili neuspjeh takvih „većih“ projekata u okviru procjene uspješnosti poslovanja pojedine arhivske ustanove zbog svog opsega, dužine rokova i broja uključenih djelatnika ima uvijek veliko značenje, te se stoga prilikom njihova osmišljavanja traži već određeno iskustvo odnosno razmjena iskustava, što bi svakako trebalo uzeti u obzir i prilikom planiranja programa arhivističkog obrazovanja i prakse.

U kontekstu aktualne teme dostupnosti arhivskog gradiva, u istom je broju objavljen i prilog pod naslovom *Arhivi i razvitak europskih uredbi o zaštiti osobnih podataka* (Archive und die Entwicklung der europäischen Datenschutz-Grundverordnung), u kojem se ističe da Europska unija u svojoj revnosti sveobuhvatne zaštite osobnih podataka podriva temelje arhivskih ustanova kao ustanova javnog sjećanja. Smatra se da Unija inzistirajući na stajalištu da svaka arhivistička obrada predstavlja ujedno i obradu osobnih podataka čak dovodi u pitanje njihov opstanak, jer ona u tom slučaju uvijek može podlijegati provjeri svoje zakonitosti i ispravnosti. Na taj se način usporava rad arhivista i odriče im se svaka profesionalna/stručna sposobnost čuvanja i zaštite pisane kulturne baštine te osiguravanja njezine dostupnosti pod uvjetima koji poštuju osobne slobode.

Sljedeći se broj, 02(2014), bavi arhivističkom obradom filma kao masovnog medija i predmeta zanimanja velikog broja korisnika u odrazu svjetske kulture 20. i 21. stoljeća te u kontekstu trajne zaštite od propadanja velike količine gradiva u vrijeme visokih troškova restauracije i konzerviranja filmskih kopija, video-vrpca i ostalih srodnih nosača medija pohranjenih u arhivskim zbirkaama i fondovima. Dodatnu poteškoću u financijskom i vremenskom smislu predstavlja i obrada odnosno sređivanje često opsežnog popratnog materijala filmskih produkcija. Prilozi daju pregled filmskih zbirki te opis iskustava arhivskih djelatnika na sređivanju filmova snimljenih od početka 20. stoljeća do danas i to u okviru rada na zbirci Njemačke kinoteke (*Deutsche Kinemathek*), u europskom projektu European Film Gateway 1914 (digitalizacija filmova o Prvom svjetskom ratu predstavljena na međunarodnom internetskom portalu s oko 600.000 fotografija, plakata i filmova iz preko 20 europskih arhivskih ustanova), projektu o filmskoj povijesti Kölna u organizaciji udruge Köln im Film e.V. te na osnivanju Njemačkog registra filmova (*Deutsches Filmregister – DFR*) kao središnje ustanove za evidenciju njemačkih kino filmova jer savezni zakon (*Gesetz über die Sicherung und Nutzung von Archivgut des Bundes (Bundesarchivgesetz – BArchG) vom 06. Januar 1988 (BGBl. I S. 62), zuletzt geändert durch das Dritte Gesetz zur Änderung des Bundesarchivgesetzes vom 27. Juni 2013 (BGBl. I S. 1888)* od 27. lipnja 2013. obvezuje proizvođače kino filmova sa sjedištem u Njemačkoj na evidentiranje/registraciju proizvedenih filmova u bazi podataka njemačkog Saveznog arhiva kako bi se izradio potpuni pregled svih javno prikazanih njemačkih kino filmova, u svrhu očuvanja nacionalne filmske baštine.

U **trećem broju** pod zbirnim naslovom *Archivi u Magdeburgu* (Archive in Magdeburg) donosi se pregled povijesti privatnih i javnih arhivskih ustanova smještenih na području glavnog grada njemačke savezne pokrajine Saska-Anhalt (*Sachsen-Anhalt*) Magdeburgu te sažeti prikazi arhivskih fondova i zbirki pohranjenih u njima. Javnosti njemačkog govornog područja tako su predstavljene kulturne usluge Zemaljskog glavnog arhiva Saska-Anhalt (*Landeshauptarchiv Sachsen-Anhalt*), Gradskog arhiva Magdeburg (*Stadtarchiv Magdeburg*), Arhiva i knjižnice crkvene provincije Saska (*Archiv und Bibliothek der Kirchenprovinz Sachsen*), Biskupijskog arhiva Magdeburg (*Bistumsarchiv Magdeburg*), Sveučilišnog arhiva Sveučilišta Otto-von-Guericke Magdeburg (*Universitätsarchiv der Otto-von-Guericke-Universität Magdeburg*), Arhiva podružnice Saveznog opunomoćenika za dokumentaciju Državne sigurnosne službe bivše Njemačke Demokratske Republike (*Archiv der Aussenstelle Magdeburg der Behörde des Bundesbeauftragten für die Unterlagen des Staatssicherheitsdienstes der ehemaligen Deutschen Demokratischen Republik (BSTU)*), Arhiva Zemaljskog sabora Saska-Anhalt (*Archiv des Landtages von Sachsen-Anhalt*) i Arhiva Centra Telemann za istraživanje Magdeburg (*Archiv des Zentrums für Telemann-Pflege und –Forschung Magdeburg*).

Posljednji broj *Archivara* u 2014. posvećen je međunarodnoj suradnji arhivskih ustanova koja se analizira s dva aspekta: u odnosu na razvitak informatič-

ke tehnologije koja u pravilu tehnički i financijski (osobito u odnosu na razdoblje prije njezine primjene) olakšava svaki oblik međunarodnog povezivanja arhivskih i srodnih ustanova (međunarodni projekti na razini internetskih portala, digitalizacije arhivskog gradiva, obrazovanja, usavršavanja i razmjene stručnjaka), ali isto tako u odnosu na financijsku krizu javnih (arhivskih) proračuna i općenitu racionalizaciju troškova koja arhive bitno ograničava u iskorištavanju svih potencijala navedene tehnologije. U takvim uvjetima smatra se samo po sebi razumljivim da inozemni kontakti bez obzira na njihov sadržaj ne smiju predstavljati sami sebi svrhu u smislu za arhiv neproduktivnog poslovnog „druženja“ bez konkretnih učinaka za rad pojedinog arhiva te osobnih želja za putovanjima. Navedeni bi kontakti i suradnja trebali imati konkretne ciljeve utemeljene u stručnom arhivističkom radu i vezane uz točno određene interese pojedine ustanove ili skupine arhivskih ustanova, a koji bi se u određenim rokovima mogli konkretno i provjeriti. Prijedlozi o suradnji nude traženje suradnika/partnera sa sličnim interesima, zadaćama i izazovima koji se susreću u vlastitom arhivu sa svrhom stjecanja operativnih iskustava koja bi svim uključenim stranama pomogla u svakodnevnom radu. Prilikom izbora potrebno je naravno posjedovati umijeće razaznavanja neophodnog od korisnog kontakta, a to predstavlja veliku obvezu. Prilozi u tom broju časopisa opisuju učinkovitost inozemne suradnje ostvarene upravo temeljem usmjerenja prema zajedničkim interesima u arhivističkom radu: primjer suradnje između njemačkog Saveznog arhiva (*Bundesarchiv*) i Srednje i Istočne Europe u vezi s dostupnosti gradiva prijašnjih pruskih vlasti na graničnom području, između Njemačke i Kameruna u odnosu na gradivo o njemačkoj kolonijalnoj upravi, te temeljem teritorijalne povezanosti primjer su njegovanja dobrosusjedskih odnosa (Austrija, Belgija, Češka, Danska, Francuska, Luksemburg i Nizozemska) i olakšavanja pristupa gradiva vlastitim i inozemnim istraživačima na osnovi načela uzajamnosti.

Danijela Marjanić